

LBRIS

We know
books

EMANUEL TÂNJALĂ

SPOVEDANIA UNUI EXILAT

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2026

Copertă: Silvia Colfescu
Redactor: Odilia Roșianu
Corector: Alexandra Ciuciulin
Tehnoredactor: Aurelian Ardeleanu

Imagine copertă: © Emanuel Tânjală

Copyright © Emanuel Tânjală, 2026
Copyright © Editura Vremea, 2026

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TÂNJALĂ, EMANUEL

Spovedania unui exilat / Emanuel Tânjală. - București :
Vremea, 2026
ISBN 978-606-081-367-5

821.135.1

Editura Vremea este acreditată CNCS, categoria B,
domeniul *Istorie și Studii culturale*

La naștere am fost acoperit de lumina oferită de părinții mei creștini, dar am orbecăit în întuneric în perioada comunistă. Am început viața în mijlocul unui popor care mai mult a trăit asuprit de la naștere, dar am considerat mereu că mai important decât locul unde te naști este să ai părinți care să te îndrume pe calea cea bună. Mama ne citea din Biblie și tata ne spunea să trăim muncind cu frica de Domnul. Ne-au obișnuit să mergem la biserică în fiecare duminică. Am învățat de la ei să nu urăsc și să nu mă răzbun. Ne-au învățat să ne iubim aproapele și să le fim de ajutor celor care îl cer. Ne-au încurajat să fim educați. Am studiat pianul timp de șapte ani și am citit cărțile din biblioteca familiei. Vacanțele de vară le-am petrecut în Vrancea, la bunicul meu Alexandru, și de la el am înțeles că numai munca te poate stimula în a cuceri lumea. Mi-l reamintesc că avea un suflet de copil, neșcolit, dar pătruns de înțelepciunea țaranului.

Uitându-mă în urmă, am descoperit că Vrancea a însemnat pentru mine primul exil. Acolo fugeam de iscoadele pe care le întâlneam la București. Acolo mă ascundeam de lume și, păscând vacile unchiului meu Toader, trăiam libertatea unui om care chiar se simțea fericit. Exploram de atunci locurile ascunse ale râpilor și pădurilor pe care le luam cu asalt, ca un copil matur. Eram binecuvântat să trăiesc câte trei luni în fiecare vară lângă niște oameni care nu aveau nimic din apucăturile orașenilor. Îl vedeam pe unchiul Toader muncind și nevorbind, iar când îl întrebam la ce se gândește, îmi răspundea: „Vorghesc cu Dumnezeu”. Mă uitam pe cer și îmi închipuiam că el chiar vorbește cu Dumnezeu, în liniștea locului. Nu îmi era deloc ușor să mă despart de acel loc la sfârșitul vacanței, atunci când noi, copiii lui Costică Tânjală, ne urcam într-o rată învechită, plină de bagaje și oameni, luând drumul Focșanilor.

După terminarea liceului, am dat examen la Filologie și am picat cu brio. Nedorind să cad în starea unuia care se pune pe plâns, am început să cuturem pădurile din jurul Bucureștiului, aprovizionându-mă cu fructe de pădure uscate, ghindă, conuri de brad și, în subsolul casei din Strada Lăzureanu, din cartierul Uranus, lucram de dimineața până seara împreună cu cumnata mea, Pușa Sofia, la obiecte decorative, pentru a le vinde la un magazin de cadouri al Cooperativei Arta Aplicată. Până într-o zi când am descoperit în casă un aparat de fotografiat nebăgat în seamă de nimeni. În prima vacanță în Vrancea am cumpărat câteva filme și am luat aparatul cu mine. M-am jucat cu el, încercând să copiez, cu filmele de atunci, panorama Văii Putnei și detalii ale stâncilor care formau acolo un mic canion. Nu era ca acum cu aparatele digitale, nu aveam posibilitatea de a vedea ce fotografiam, eram nerăbdător până

ajungeam la București și dădeam fuga la studioul unde ne fotografiam an de an cu familia, pentru a dezvolta filmele. Am fost sedus de rezultate, de puterea magică de a avea o parte din locurile mele dragi din Vrancea în fața ochilor la București.

De-atunci, fotografia m-a prins serios în mrejele ei și a devenit o fascinație permanentă pentru mine. De la început am conceput-o și înțeles-o ca pe un miracol. Nu am avut șansa să învăț la vreo școală superioară de fotografie, că așa ceva nu exista în România comunistă. Uimit de frumusețea imaginii surprinse pe hârtie, de la început am luat-o în serios. O percepeam mai mult ca pe o iluzie, care mă transporta într-o altă lume. Când începusem să descos ițele vieții, la vârsta la care Emil Cioran publicase cartea *Schimbarea la față a României*, făceam fotografii prin sate, mereu atras de acea lume, singura care avea putere de seducție asupra mea. Doream să mă ascund în afara Bucureștiului, pe care nu am ajuns să mi-l apropiu de suflet.

Și așa, într-o zi, prietenul meu din liceu Emil Cojocar, care lucra la revista *Viața studentescă*, m-a îndrumat la ziarul *Satul socialist*, unde auzise că există o poziție vacantă de fotograf. A căzut oferta aceea ca o mânășă, mai ales că începusem să mă consider un om ratat. Nu intrasem la liceul de muzică, nu reușisem la facultate, aveam senzația că stau pe loc. Dar a venit anul 1970, când am început să lucrez ca fotograf de presă, la singurul ziar al satului. Atunci, cu un aparat Rolleiflex primit de la redacție, am aterizat în exilul meu rural ca un proaspăt fotograf de presă. Se despicasă pământul, am avut impresia că devenisem, peste noapte, cuceritorul locurilor pe care nu le cunoșteam. Nicio zi nu m-am simțit ca un invadator, îmi luasem rolul de explorator. Mă uitam la lumea din jur cu sfiala celui

care cere un pahar de apă, cu delicatețea celui care intră într-o bisericuță de lemn din Bihor, pe poarta strâmtă. Chiar așa s-a și întâmplat, deoarece prima biserică din lemn pe care am fotografiat-o am descoperit-o într-un sat de lângă Oradea. Pentru mine, bucureștean, partea aceea de țară reprezenta lumea occidentală. Mergeam pe atunci pe teren cu fotoreporteri de la *Scânteia tineretului*, doi frați, Gheorghe Cucu și Ion Cucu, acesta din urmă fiind fotograficul care a fixat în eternitate chipurile marilor scriitori ai timpului nostru. Mai era un fotoreporter de care m-am legat de la prima deplasare pe teren, Edmund Hofer, de la *Newerveg*, ziarul etnicilor germani. Unul dintre fotografiile de excepție, cu simțul povestirilor în imagini ca nimeni altul. Tot atunci l-am cunoscut și pe Aurel Mihailopol, fotograficul cel mai cunoscut din presă. Am încercat să învăț din mers această profesie care mi-a schimbat drumul vieții. Trecusem de douăzeci și cinci de ani și mă simțeam ca un novice căruia cineva îi dădea vânt, îl împingea de la spate pe gheața lucie a unui patinoar. A trebuit să devin din mers profesionist, ca să nu îmi ratez poziția vacantă de la *Satul*. Le-am luat pe toate cu patimă și în serios. Am început să studiez albume de fotografie și colecția de cărți de artă din acel timp. Mergeam la Casa de cultură germană „Friedrich Schiller”, de pe strada Batiștei, să văd albume de fotografie de presă. Mi-am luat inima cu mine și mi-am făcut un program de cultură personală. Ascultam numai muzică simfonică la Sala Radio și la Filarmonica „George Enescu”. Îmi fugea gândul numai la ce trebuie să fac pentru ziarul la care publicam. Mersul pe teren era viața mea. Renunșasem la obișnuitele ceaiuri cu prieteni, acolo unde cunoșteam fete frumoase, unde aveam impresia că timpul moțăia pe loc. În schimb, visam povești

pentru reportaje pe care trebuia să le ilustrez. Mintea îmi era numai la viitoarele deplasări, unde pe teren mă simțeam exilat în lumea mea.

Erau două mașini la redacție, pentru mersul în deplasări prin satele României. Fiind mai tânăr decât cei doi colegi de la secția de foto a ziarului, am devenit repede preferatul reporterilor. Atunci am cutreierat țara de la un colț la altul. Pe teren, devenisem un scor-monitor de povești, pe care le fotografiam cu sufletul și mintea. Miracolul îl descopeream numai în satele românești, unde îmi reîncărcam bateriile inimii. Adoram reportaje cu oameni ascunși prin câtune, unde se ajungea foarte greu. Eram curios să mă apropiu de ei, văzându-i atât de separați de lumea din afară. Erau liberi la vorbire; nu aveau difuzoare și la ei ziarele nu ajungeau. Noi, cei de la oraș, simțeam pe pielea noastră surghiunul omului privat de libertate. Ne făceam că ne este bine în atmosfera îmbâcsită a străzilor, dar simțeam permanent neplăcerea celui care trăiește cu frica aproapelui. Îmi înecam amarul pe teren, dar mă simțeam privilegiat atunci când îmi găseam un partener cu care să visez că putem cuceri lumea aceea. Erau timpuri posomorâte și eram conștient că nu puteam arăta realitatea, trebuia cam tot timpul să fotografiez „illegal” ce îmi sărea în față. Cu ajutorul fotografiei, pe la mijlocul anilor '70, când am trecut la revista *Flacăra*, am ajuns în preajma beizadelor, care se comportau ca stăpânii țării. Ei trăiau cu pașapoartele în buzunar, vorbeau despre țările din Europa așa cum mă laudam eu cu satele din Vrancea. Pe atunci, în România nu ți se permitea să ții pașaportul acasă. Nu era al tău, ci al statului, care ți-l oferea temporar, dacă erai norocos, pentru bună purtare, din interes sau, eventual, dacă ei aveau nevoie de tine. Dar trebuia să îl predai în 48

de ore, după reîntoarcerea în țară. Nici nu te puteai gândi că, oricând ai fi vrut, te puteai sui într-un avion, tren, autobuz sau mașină personală ca să te plimbi prin lume. Lumea ta era trasată și încercuită de ei.

Regizorul Mihai Iacob mi-a povestit mai târziu, când am stat de vorbă în Statele Unite: „Am înțeles că, dacă urma să pleci în străinătate, era mai bine să nu spui nimănui; era foarte ușor ca vreun binevoitor, coleg invidios sau altcineva să dea un telefon unde trebuia, și să spună că vrei să rămâi. În plus, tactica lor în cazul în care ți se aproba totuși plecarea era teribilă, pentru că adesea primeai pașaportul cu o oră înainte chiar de momentul când trebuia să fii la aeroport. Totul era făcut ca până în ultima clipă să nu ai siguranța că vei pleca. Întotdeauna era pe goană, întotdeauna trebuia să stai la coadă la serviciul de pașapoarte. Nu pot să uit niciodată acel coșmar”.

Am așteptat în tăcere o schimbare în România, și această tăcere a însemnat marea noastră greșală. Perioada comunistă a fost ca un ștreang în jurul sufletului. Nu aveam voie să spunem ce gândim și primeam educația mințitului din școala primară. Nimeni nu trebuie să uite de acel purgatoriu prin care am trecut noi, condamnați la închisoare pe viață, fără judecată. Osândiți cu toții să trăim precum mușii.

Omul a primit libertatea de la naștere, are dezlegare de la Dumnezeu să nu suporte opresiunea și legile anti-umane. Eu am fost stimulat de învățătura creștină de acasă să nu trăiesc cu frică, am fost învățat să îngenunchez numai în fața lui Dumnezeu. Antoine de Saint-Exupéry scria în *Citadela*: „Veți prizoni minciuna și pâra, care, desigur, pot folosi omului și, în aparență, cetății. Dar numai fidelitatea crește oameni puternici. Eu am nevoie de o cetate puternică și nu voi

sprijini puterea ei pe putreziciunea oamenilor”. Dar liderii comuniști nu puteau gândi atât de profund. În societate, eram spionați de Securitate ca niște trădători. Trebuia să ne simțim permanent vinovați și să devenim obedienți. Să mergem prin viață cocoșați și cu privirea în jos. Nu puteai avea încredere în nimeni dintre vecini, colegi, cunoștințe, prieteni, nici măcar în cei din familie.

Speriat de acel întuneric, visam să am și eu un pașaport cu care să pot pleca dincolo de zidul imaginar. Când mă aflam la marginea mării la Mamaia, mă uitam cu jind peste coama apei și credeam că dincolo este raiul pe pământ. Îi făceam plecăciuni lui Dumnezeu ca să mă ajute să văd și partea de dincolo de apă. Voiam să văd lumea și să o fotografiez pe toate părțile. Deocamdată, îngھیteam în sec și speram. Când nu mergeam pe teren, îmi găseam pacea între casele, bordeiele, grădinile din Muzeul Satului și acolo dialogam cu Dumnezeu. Era mica insulă în care mă refugiam din duhoarea străzilor bucureștene. Am devenit prieten cu câțiva muzeografi și cu directorul muzeului, domnul Gheorghe Focșa. Un etnograf strălucit, care a contribuit enorm la ridicarea muzeului, fiind studentul marelui etnograf Dimitrie Gusti. Fusese numit director din anul 1948 și a supraviețuit perioadei comuniste.

După desființarea ziarului *Satul*, am trecut pentru câțiva ani la revista *Flacăra*, iar în toamna anului 1977 am scăpat de teroarea Adrian Păunescu și am fost angajat la revista *Cinema*, pe un post nou reînființat. Am avut sprijinul a doi prieteni: Dan Comșa și Nicolae Constantin Munteanu, redactori la revistă.

Pe atunci, am văzut niște fotografii făcute în Los Angeles de Cristi Madolciu, solistul formației FFN (devenit în 1981 cumnatul meu), cu autostrăzi suspendate, mașini de toate mărimile, bulevardul Hollywood

și o lume frumoasă, liberă, pe străzi. Trăiam în România prigonită, ferecată, cenușie, într-un regim teribil comunist. Locuiam în buricul Bucureștiului, pe bulevardul Dacia, și aveam o meserie pe care o iubeam. Dar de la zi la zi începuse să mocnească în mine dorința evadării.

Într-o vacanță la Mamaia, am mers să mănânc într-o seară la restaurantul „Modern” din stațiune. Ocupasem ultima masă liberă și am văzut apoi două perechi care se uitau după un loc neocupat; i-am invitat la masa mea, și așa am devenit prieten cu două familii de italieni de la Roma. După acea întâlnire, vară de vară, în luna august veneau în vacanță în România. Înainte de sosirea lor, eu le rezervam camere la hotel și pe timpul vacanței eram împreună. Mai târziu, i-am dus în Vrancea, i-am plimbat și i-am fotografiat chiar în costume populare vrâncene. Constituia un mare risc pentru mine să umblu cu străini în perioada anilor '70. Erau toți membri ai Partidului Comunist al lui Belinguer, dar în fața Securității mă făceam oricum vinovat să am o relație de prietenie cu străini.

După ce plecau, mă așteptam oricând ca un securist să mă viziteze la revistă. Legătura cu ei m-a ajutat să-mi îmbunătățesc limba italiană. Mi-ar fi plăcut să fiu invitat de ei la Roma, dar asta nu s-a întâmplat pe parcursul celor nouă ani de prietenie.

Tot pe atunci eram prieten cu Iancu Dumitrescu, compozitor de muzică contemporană, și cu soția lui Cristina Angelescu, jurnalistă la revista *Săptămâna*, care plecau mai des la concerte în Europa. La începutul anului 1980 l-am rugat să vorbească cu dirijorul orchestrei simfonice a Elveției, Cornel Dumbrăveanu, pe care îl cunoscusem înainte de plecarea lui, să îmi facă o invitație. După prima ieșire a lui Iancu în străinătate, s-a întors cu invitația pe care o visam. M-am grăbit să merg

Lela, Umberto și Nadia la Colacu, Vrancea, 1980